

מקורות בענין ברכת המצוה עובר לעשייתן- פסחים ז:

Page 1 of 7 – YIJE 5781 – Set 11

- 1 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ז עמוד א
- 2 אמר רב יהודה: הבודק צריך שיברך. מאי מברך? רב פפי אמר משמיה דרבא: (אומר) לבער חמץ. רב פפא אמר
- 3 ,משמיה דרבא: על ביעור חמץ. בלבער - כולי עלמא לא פליגי דודאי להבא משמע
- 4 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ז עמוד ב
- 5 כי פליגי - בעל ביעור. מר סבר: מעיקרא משמע, ומר סבר: להבא משמע. מיתיבי: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו
- 6 על המילה! - התם היכי נימא? נימא למול - לא סגיא דלאו איהו מהיל? - אבי הבן מאי איכא למימר? - אין הכי נמי.
- 7 מיתיבי: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה. - התם נמי, היכי נימא? נימא לשחוט - לא סגיא דלאו איהו
- 8 שחט? - פסח וקדשים מאי איכא למימר? - אין הכי נמי. מיתיבי: העושה לולב לעצמו מברך שהחיינו וקימנו והגיענו
- 9 לזמן הזה. נטלו לצאת בו ואמר אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב. - שאני התם, דבעידנא דאגבהה נפק
- 10 ביה. - אי הכי, לצאת בו? יצא בו מיבעי ליה! - אין הכי נמי, ומשום דקא בעי למיתנא סיפא לישב בסוכה תנא רישא
- 11 נמי לצאת בו. דקתני סיפא: העושה סוכה לעצמו ואמר: ברוך אתה ה' שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה. נכנס לישב
- 12 בה. ואמר: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה. והלכתא: על ביעור חמץ
- 13 דכולי עלמא מיהא, מעיקרא בעינן לברוכי, מנלן? - דאמר רב יהודה אמר שמואל: כל המצות מברך עליהן עובר
- 14 לעשייתן. מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא? אמר רב נחמן בר יצחק: דאמר קרא וירץ אחימעץ דרך
- 15 הכר ויעבר את הכושי. אביי אמר: מהכא, והוא עבר לפניהם. ואי בעית אימא: מהכא, ויעבר מלכם לפניהם וה'
- 16 בראשם. בי רב אמרי: חוץ מן הטבילה ושופר. בשלמא טבילה - דאכתי גברא לא חזי, אלא שופר מאי טעמא? וכי
- 17 תימא: משום דילמא מיקלקלא תקיעה. אי הכי - אפילו שחיטה ומילה נמי! - אלא אמר רב חסדא: חוץ מן הטבילה
- 18 .בלבד איתמר. תניא נמי הכי: טבל ועלה, בעלייתו ואמר: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה
- 19
- 20 חדושי הרמב"ן מסכת פסחים דף ז עמוד א
- 21 והא דאמרינן מאי מברך ופליגי בה רב פפי משמיה דרבא אמר על ביעור חמץ ורב פפא משמיה דרבא אמר לבער
- 22 חמץ ואמרינן בלבער כ"ע לא פליגי דודאי להבא משמע. פרש"י ז"ל ושפיר דמי לברוכי לבער. ואיפסיקא הילכתא על
- 23 ביעור.
- 24 וקשיא להו לרבוותא ז"ל כיון דבלבער כ"ע לא פליגי למה אנו מכניסין ראשינו בין המחלוקת, ותירץ הראב"ד ז"ל
- 25 (שרצו לקבוע על ביעור וקבעוה פי' לפירוש) [דה"ק] והלכתא דאף על ביעור להבא משמע [ומיהו] (ד)אי אמר לבער
- 26 לא מהדרינן ליה אלא שאינו ניכר מברכותיו שהוא תלמיד חכם, וכן נראה מפירוש רש"י ז"ל, וכיוצא בה במסכת
- 27 ברכות (ל"ח א') במוציא כ"ע לא פליגי ואף על פי כן פסקו והלכתא המוציא, ואתמר עלה במאן דברין מוציא זהו
- 28 .שאומרים עליו אדם גדול הוא בשלמא אי אשמועין המוציא שפיר אלא השתא מאי קמ"ל במוציא דכ"ע לא פליגי
- 29 והך סברא ודאי איתא, אלא מיהו כיון דאשכחן במילה ושחיטה ולולב דמברכין על וכן במקצת מצוות אחרות שלא
- 30 הוזכרו כאן בגמ', ומקצתן שנוסח ברכותיהן בלמ"ד וכדקתני ברייתא דמברך לישב בסוכה על כרחנו יש לנו ליתן
- 31 טעם אחר בדבר, ועוד למה שאלו כאן מאי מברך בביעור ולא שאלו שאלה זו בשאר כל המצות ולא נחלקו על כולן
- 32 סתם דמר לימא על ומר לימא (לבער) [בלמ"ד], מדקא מיפליגי בהך ודאי ללמד עליה ועל כיוצא בה נאמרו הדברים
- 33 .ואינו כלל לכל המצות כולן
- 34 ולשון אחר כתב הראב"ד ז"ל בשם הרב רבי משה בר' יוסף ז"ל דמשום הכי לא מברכין לבער דמשמע מצוה שאין
- 35 לה גמר אלא חייב לעשותה תדיר כגון הנחת תפילין וציצית וכיוצא בהן, אבל מצוה שעשייתה בפעם אחת גמר
- 36 מלאכתה כגון ביעור ונטילת לולב ומילה ושחיטה כלן מברכין בהן על, וקשיא לי שהרי נר חנוכה מברכין עליה

מקורות בענין ברכת המצוה עובר לעשייתן- פסחים ז:

Page 2 of 7 – YIJE 5781 – Set 11

- 1 להדליק ואף על פי שעשייתה גמר מלאכה, אלא שרבינו תם ז"ל אמר דהואיל וצריכה שמן כדי שתהא דולקת
- 2 משקיעת חמה עד שתכלה רגל מן השוק כמו שאין עשייתה גמר מלאכתה, ואינו מחוור
- 3 ובתקיעת שופר נמי הורה רבי' האיי אביהן של ישראל שהלכה רווחת היא לשמוע קול שופר ולא על שמיעת ולא על
- 4 תקיעת, ועוד דלפום גמרא אכילת מצה ומרור מברכין עליהן לאכול ולא על כדבעינא למימר קמן, ועוד דתניא
- 5 בתוספתא בשלהי מכלתין איזו היא ברכת הפסח ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול הפסח איזו היא ברכת
- 6 הזבח ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול הזבח, והני כולהו מצות שעשייתן גמר מלאכתן הן ואף על פי כן אין
- 7 מברכין עליהן על, ועוד כל טעמא דלא אתמר בגמרא ולית לי' עיקר לא צייתין ליה דהא בגמרא אמרינן בלבער לא
- 8 פליגי
- 9 ואני אומר שכל מצוה שאדם יוצא בה לכתחלה על ידי אחר כגון ביעור קבעוה בעל, וכן שחיטה ומילה שאפי' אבי
- 10 הבן שמצווה למול את בנו אם רצה והביא לו מוהל שמל אותו יוצא ידי חובתו, וכן בשחיטת הפסח וקדשים שאין כל
- 11 אחד שוחט פסחו וקדשיו אלא העושה [עושה] לשמו וכ"ש שלוחו של אדם בכלן כמותו, והוא הדין להפרשת
- 12 תרומות ומעשרות וחלה בכלן מברכין על, וכן כתב רב אחא משבחה ז"ל בשאלתא דפסחא, וכן במניח עירובין
- 13 מברך על מצות עירוב כדברי מקצת ראשונים ולא כדברי האומר להניח וכן כל כיוצא בהן, אבל מצוה שאי אפשר
- 14 לעשותה על ידי שליח כגון תפילין וציצית וישיבת סוכה וכיוצא בהן מברכין עליהן בלמ"ד בכל שברכתן עובר
- 15 לעשייתן. וא"ת הרי הדלקת נר חנוכה שאפשר לעשותן על ידי שליח ומברכין עליה להדליק, יש לנו לומר שאני
- 16 התם שההדלקה מצוה עצמה היא שעשה מצוה, ואתמר בפ' במה מדליקין (כ"ג א') דצריך לאישתתופי בפריטי
- 17 ואינו יוצא אלא בשל עצמו, ועוד כיון שהרואה נמי מברך ומצוה לראות משום פרסומי ניסא קבעוה בלמ"ד, וכן
- 18 תקיעת שופר השמיעה היא המצוה ומברך לשמוע שאי אפשר לעשות על ידי שליח, וזה שאנו מברכין על מקרא
- 19 מגילה לפי שאינה דומה לשופר שכאן על קריאתה הן מברכין ללמד שאם לא שמע קריאת תיבות לא יצא וכיון שעל
- 20 מקרא הוא מברך ואפשר לצאת מן המקרא ע"י שליח לפיכך תקנו בה בעל, וספירת העומר שמברכין על, מפני
- 21 שכבר נקרב העומר והם מונין ממנו ולא מונין לו ראוי לתקן על כפי מה שנהגו, וגם זה מדרך זה שאמרנו
- 22 ופי' הסוגיא כך הוא, בלבער כ"ע לא פליגי דלהבא משמע הילכך במצות הקבועות עליו לדברי הכל כך הוא מברך,
- 23 ולא דוקא בלבער אלא כגון לבער כלומר בלמ"ד, כי פליגי בעל מר סבר מעיקרא משמע הילכך לא מברכין הכי
- 24 לעולם, ומר סבר להבא נמי משמע הילכך אין מברכין אלא בעל, שלמדנו מטופס ברכה שני דברים שבה, שאין
- 25 קביעותה עליו בלבד, ושהוא להבא, וזהו שלא נחלקו בשאר כל המצות אלא בביעור וממנו אנו למדין לכיוצא בו,
- 26 וזהו שהקשו עליה ממילה הכי נימא נימא למול לא סגיא דלאו איהו מהיל, כלומר דהא מצוה דלא רמיא עליה כלל
- 27 היא ובכה"ג מודינא לך דבעל מברכין, אף על פי שלא למדנו מן הלשון שהוא להבא, משום דלא אפשר לן לברך
- 28 בלמ"ד, אבל ביעור עליה דידיה רמיא אלא שאם רצה לעשות ע"י שליח עושה וכשהוא עושה אותה מברך לבער,
- 29 אבל כשנעשית ע"י שליח ודאי מברך על ביעור לכ"ע דומיא דמילה ושחיטה, ואקשי' אבי הבן מאי איכא למימר
- 30 דאיהו נמי עליה רמיא ואפשר לעשותה ע"י שליח, ופריק אה"נ, אבל למ"ד על ביעור אפי' אבי הבן נמי על המילה
- 31 הוא מברך, זהו עיקר מחלוקתם בכאן, ולפי שיטה זו פסקו והלכתא על ביעור
- 32 ויש לפרש בלבער דכ"ע לא פליגי כו' כפשטה, לומר דמצי לברוכי לבער לד"ה, אלא מיהו היינו סברא דמעיקרא אבל
- 33 בסוף פסקו בגמרא על, בתר דאמרינן מילה [כו'] לומר שהשוו חכמים ז"ל מידותיהם בנוסח ברכות, (והשליח כשם)
- 34 [וכשם שהשליח] שאין המצוה מוטלת עליו מברך על כך בעל מצוה נמי מברך על עד שתהא מצוה הקבועה עליו
- 35 חובה ואי אפשר להפטר ממנה בשליחות שנוסח שלה לעולם בלמ"ד, והא דאקשי' מנטילת לולב לאו למימרא דדמי
- 36 לביעור, דהא אי אפשר ליטול לולב ע"י שליח, אלא הכי אקשינן בשלמא למ"ד על להבא נמי משמע הכא כיון
- 37 שברכתו ומצותו באין כאחת כשנטלו לצאת בו לא קבעוה ליטול שהרי כבר נטלו לצאת בו ואף על פי שהוא עובר
- 38 לעשיית המצוה, אלא למ"ד על לשעבר משמע לולב לאו לשעבר הוא אמאי קבעו ביה על, ופריק התם לשעבר
- 39 לגמרי הוא דכיון דאגביהיה לשם מצוה נפק ביה, ואפי' למ"ד מצות צריכות כונה הרי מתכוין הוא לצאת. ומהא
- 40 שמעינן דכ"ע משנטלו לצאת כדרכו הוא מברך ולא קודם לכן, ואלו היה מברך קודם שנטלו היה מברך ליטול אלא

מקורות בענין ברכת המצוה עובר לעשייתה- פסחים ז:

Page 3 of 7 – YIJE 5781 – Set 11

- 1 שלא רצו לקבוע לו ברכה קודם הנטילה, ואם רצה לברך עליו הרשות בידו ומברך ליטול, וכ"כ הרב ר' משה
2. הספרדי ז"ל, אלא שאין לשנות ממטבע שקבעו חכמים בברכות
- 3 ומה שקבעו בסוכה לישב מפני שהוא עובר לעשייתה שעיקר מצות סוכה אכילה ושתיה כעין דירה ומשעה שנכנס
4 שם לא קיים מצוה, ותמהני על הרב שאמר לברך ברכת סוכה עובר לעשייתה מעומד, הגע עצמך אלו רצה לאכול
5 מעומד ולטייל בסוכה ולשנן מעומד מי לא יצא ידי חובתו, וכיון שכן מה בין ישב לשלא ישב עדיין, אלא כל שלא אכל
6. ונתעכב שם עובר לעשייתה הוא שאין לשון לישב בכאן אלא כעין לדור ולישנא דקרא נקט תשבו תדורו
- 7 ולענין אכילת מצה ומרור קאמינן על [ב]נוסחי דוקאני ועתיקי, והכי גרסינן בהו בפ' ערבי פסחים (קי"ד ב') פשיטא
8 היכא דאיכא שאר ירקי מברך מעיקרא שאר ירקות בורא פרי האדמה ואכיל וכי מטי חזרת מברך לאכול מרור
9 ואכיל היכא דליכא שאר ירקי מאי אמר רב הונא מברך מעיקרא אמרור בורא פרי האדמה ואכיל ולבסוף מברך על
10 אכילת מרור כו' אלא א"ר חסדא מברך עליה מעיקרא [בורא] פרי האדמה ולאכול מרור ואכיל, מדאמרינן בכולהו
11 לאכול ובדרב הונא על ש"מ דכל היכא דאכיל ליה בדלא טעם מיניה כלום מברך לאכול כשאר כל המצות שמברך
12 עליהן עובר לעשייתה בלמ"ד ככל כיוצא באלו, אבל בדרב הונא כיון שמלא כריסו אף על פי שלא אכל לשם מרור
13 כמברך לאחר המצוה הוא ומברך על, ומכאן אתה דן למצה שמברכין עליה לאכול, וכבר כתבתי שכך שנויה
14. בתוספתא ברכת הפסח ואלו כיוצא בהן
- 15 ולענין הפרשת תרומות וחלה שכתבתי מצאתי אחר כך בתוספתא דקתני היה מהלך להפריש תרומה ומעשרות
16 אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש תרומה ומעשרות, ובירושלמי הביאו זאת, ויש לי לתקן דהתם כיון דאינה
17 נעשית ע"י אחרים מדעתן אלא ע"י שליח שעשוהו בעלים, שהתורם את שאינו שלו אין תרומתו תרומה ודרשי' אתם
18 גם אתם לרבות שלוחכם מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם, הילכך לא דמיא לביעור ומילה וכיוצא בהן
19 דמברך בהו על, וגם זה נכון וברור. ובמס' דמאי אמרו בירושלמי דפודה מעשר שני ודאי שהוא טעון ברכה ר' מנא
20 בעא קמיה ר' יודן כיצד מברך אמר ליה אם היו פירות על פדיון מע"ש אם היו מעות על חלול מע"ש, וזה ודאי כך
21. הוא לפי שאין פדיון זה חובה לפיכך שנו בינו ובין ההפרשה בעל
- 22
- 23 חדושי הרמב"ן מסכת פסחים דף ז עמוד ב
- 24 והא דאמר שמואל כל המצות כלן מברך עליהן עובר לעשייתה כלל גדול הוא ולא אמר בו חוץ, ובירוש' במס' ברכות
25 אמרו חוץ מקדושין ובעילה, ונ"ל הטעם לפי שאין ראוי לברך על המצוה אלא כשהיא מזומנת לפניו לעשותה
26 ובאותה שעה הוא עם האשה במטה ואין ראוי לברך משום ולא יראה בך ערות דבר ולא הצריכוהו חכמים לבעול
27 הוא בבגדו והיא בבגדה ולהתכנסות בשעת ברכה, זהו טעם הירושלמי, ומדלא אמרו בגמ' דילן אלא חוץ מן הטבילה
28 לא סמכינן אגמרא דמערבא בהא, וכ"ש דלכולהו שמעינן מינה דבקדושי כסף ושטר עובר לעשייתה הם מברכין
29 ברכת אירוסין, וכן כתב רבינו הגדול בתשובה ותלמידו הרב ר' משה ז"ל (פ"ג מהל' אישות הכ"ג עיין שם
30. ובהשגות)
- 31 והוי יודע שלא כלל שמואל כאן אלא כל המצות כולן, אבל שאר ברכות ברכת הנהנין ודאי קודם שיהנה מהן, שאסור
32 ליהנות מן העוה"ז בלא ברכה כדאיתא בברכות (ל"ה א'), ואם ברכת השבח הם כגון אותם שבפרק הרואה ודאי
33 לאו עובר לעשייתה מברכין אותן אלא לאחר מכאן, שאין ראוי לומר כשיתקרב לראות הים הגדול יהא עוצם עיניו
34 ומברך ורואה אלא רואה ומברך וכן בכולן, ולפיכך נהגו לסדר סדר ברכות של שחרית בבית הכנסת, שאע"פ
35 שישמע התרנגול בחצי הלילה מברך עליו בשחר, דכיון דלאחר כן מברך לא נתנו בהם חכמים שיעור תכיפה. ומיהו
36 בירושלמי אמרו במס' ברכות גבי ברקים היה יושב בבית הכסא או בבית ספקלריא אם יכול הוא לצאת ולברך בתוך
37 כדי דבור יצא ואם לאו לא יצא, נראה מזה שאין ברכת השבח אלא בתוך כדי דבור של ראייה ושמיעה, ועוד נ"ל
38 שסדר ברכות הללו של שחרית ברכות שבח הן על נוהג העולם ואפי' לא שמע שכוי מברך עליו וכן בכולן, וכן נהגו
39 ומנהג ישראל תורה היא, וכן המנהג בברכת נשואין שאין מברכין אלא אחר שתכנס לחופה שאין אלו אלא ברכות

מקורות בענין ברכת המצוה עובר לעשייתן- פסחים ז:

Page 4 of 7 – YIJE 5781 – Set 11

- 1 תפלה ושבח, תדע שהרי כל שבעה מברכין אותן, וכן נראה מהלכות גדולות, והרב ר' משה ז"ל (ש)אמר קודם
- 2 הנשואין וכן דעתי נוטה, שהרי חופה ייחוד הוא ובעי' ראוייה לביאה והרי כלה בלא ברכה אסורה היא לבעלה כנדה,
- 3 ולא מפני שהיא בכלל כל המצות כלן מברך עליהן עובר לעשייה
- 4 וכן בנטילת ידים מפני שפעמים שפסולות לברכה קבעוה בעל וקבעוה לאחר מכאן ונ"ל שהוא בכלל מה שאמרו חוץ
- 5 מן הטבילה דהאי נמי זימנין דגברא לא חזי, ורש"י ז"ל פי' בטבילה דכיון דאיכא טבילה דגברא לא חזי כגון בעל קרי
- 6 ומשמש שפלוט שכתב זרע וכן גר תקינו בכלן שיברך לאחר טבילה, וכן נראה שהרי בכלן מברך על מפני שהוא
- 7 לאחר עשייתן. ודעת רבינו והגאונים ז"ל שלא אמרו אלא באותה טבילה דגברא לא חזי לברכה אבל לא באחרות,
- 8 וא"ת א"כ יברך לטבול, י"ל לא רצו להתקין להם שתי מטבעות שלא יראה כחלוקה וכעין מה שפירשנו למעלה. ולפי
- 9 דבריהם כיון דבטלוה השתא לטבילותא לא משכחת ברכה בסוף אלא בטבילת גר בלבד כמ"ש רבינו ז"ל
- 10
- 11 ראבי"ה חלק ב - הלכות לולב סימן תרצא
- 12 כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן. מפרש מורי רבי יצחק ברבי מרדכי מפי [רבינו] יב"א דהאי עובר לא בא
- 13 למעט מלברך בשעה שמקיים המעשה, אם היא מצוה שיש בה שהות לברך בשעת עשייה, כגון מצות [ציצית]
- 14 שמצותה (לישב בה) כל היום, אי נמי נטילת לולב שהיו נוטלין אותו כל היום, או ישיבת סוכה שמצותה לישב בה כל
- 15 היום, וכיוצא בהם הרבה. שאין צריך [לברך על הציצית] בתחלה קודם שנתעטף, דאפילו בשעה שמתעטף [יכול
- 16 לברך], וכן רוב בני אדם עושים [כ]שמתחילין להתעטף ולהניח על הראש מברכין, וכן בלולב וסוכה לאחר שנטל
- 17 וישב. והאי עובר לא בא למעט אלא שאין מברכין לאחר קיום המצוה. ובאותן מצות שאין שהות בהם לברך בשעת
- 18 עשיית המצוה, כמו מילה ושחיטה ותקיעה, שמילה בשעה קלה היא נגמרת [וכן שחיטה, ותקיעה אי אפשר לברך
- 19 בשעת עשייה, מברכין קודם עשייתן]. ואני אומר דליתא, דגרסינן בירושלמי פרק הרואה מצות מאימתי מברך עליהן
- 20 רבי יוחנן אומר עובר לעשייתן רב הונא אומר בשעת עשייה, אלמא דעובר לא משמע בשעת עשייתן. ותו דגרסינן
- 21 בפרק שלשה שאכלו בעו מיניה <מרב חסדא> שכח ואכל בלא ברכה מהו שיחזור ויברך, פירוש אם [נז]כר [אחר]
- 22 אכילה [או באמצע], אמר להו מי (באמצע) שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל שום ויהא ריחו נודף, כלומר בשעה
- 23 שנזכר צריך לברך, אמר רבינא הילכך גמר סעודתו וכו', הרי משמע דאף באכילה שיש שהות לברך באמצע בעינן
- 24 עובר לאכילה, דדוקא נקט שכח ואכל. ותו בסוף הקומץ רבה אמר שמואל תפילין מאימתי מברך עליהן משעת
- 25 הנחתן איני והא אמר שמואל כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן אביי ורבא דאמרי תרווייהו משעת הנחה עד
- 26 שעת הקשירה, אלמא אף על גב שהנחת תפילין כל היום צריך לברך קודם גמר המצוה שהיא הקשירה. הילכך
- 27 אומר אני עובר היום קודם גמר המצוה, כי הא דקשירה היינו גמר המצוה, למיעוטי לאחר קשירה, והוא הדין לאחר
- 28 עיטוף בציצית ממעט. וכן בנטילת לולב בשעה שתופס הלולב בימין והאתרוג בשמאל קודם שמוליק ומביא ומנענע
- 29 צריך [לברך], ולא לאחר שמוליק ומביא ונענע, [שזה] גמר מצוה היא, כאשר אפשר לקמן מן הירושלמי. ולא מצית
- 30 למימר יברך קודם שיתפוס לולב ואתרוג בידו, [דהא] גרסינן בירושלמי ברכות <פרק כיצד מברכין תני> אין מברכין
- 31 על הפת אלא בשעה שהוא פורס אמר רבי חייא הדא אמרה דנסיב עיגולא ומברך עילויה והוא לא אתי בידיה צריך
- 32 לברך עליה זמן תינינות, אלמא דמי שמברך המוציא או שאר ברכות המצות קודם תפיסות המצוה ברכה לבטלה
- 33 היא וצריך לחזור ולברך שנית. וכן משמע במנחות דקאמר תפילין מברך עליהן משעת הנחתן, משמע משעה
- 34 שתפסן להניח ולא קודם לכן. וכן משעה שהוא פורס חתיכה מן הלחם, דגרסינן <בחלה> ירושלמי <סוף פרק
- 35 ראשון> עשר מצות אדם עושה עד שלא יאכל הפרוסה משום בל תחרוש בל תגרע תחסום מפריש לקט שכחה
- 36 ופאה מפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני וחלה אמר רבי יצחק כד אתי ומיסב לידיו הוא פשיט עשרת
- 37 אצבעתיה ופרוס ואמר הרי קיימתי עשר מצות. ומכאן שצריך אדם לפרוס בעשר אצבעות המוציא: אבי מורי
- 38

מקורות בענין ברכת המצוה עובר לעשייתן- פסחים ז:

Page 5 of 7 – YIJE 5781 – Set 11

- 1 ספר אור זרוע חלק א - הלכות קריאת שמע סימן כה
- 2 תנן התם אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והם ברכו וקראו עשרת הדברות שמע והי' אם שמוע ויאמר וברכו
- 3 את העם ג' ברכות אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים ובשבת מוסיפין ברכה אחת לאנשי משמר היוצאין מאי ברכה
- 4 אחת פי' הא דקאמר אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת מאי היא כי הא דרבה ורב יוסף בר אבא איקלעו להווא
- 5 אתרא בעו מנייהו מאי ברכה אחת לא הוה בידייהו אתו ושיילו לרב יהודה מאי ברכה אחת אמר להו הכי אמר
- 6 שמואל אהבה רבה. אמר ר' זריקא א"ר אמי אמר ר' שמעון בן לקיש יוצר אור כי אתא ר' יצחק בר יוסף אמר הא
- 7 דר' זריקא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דא"ר זריקא א"ר אמי ארשב"ל זאת אומרת ברכות אין מעכבות
- 8 זו את זו אי אמרת בשלמא יוצר אור היינו דאמר ברכות אין מעכבות זו את זו אלא אי אמרת אהבה רבה מאי אין
- 9 מעכבות זו את זו דילמ' משום דלא מטא זמן יוצר אור וכי מטא זמן יוצר אור אמרי ליה ולא היא לעולם אהבה רבה
- 10 הוה אמרי וכי מטא זמן יוצר אור אמרי ליה ומאי אין ברכות מעכבות זו את זו סדר ברכות. פר"ח ז"ל הא דר' זריקא
- 11 לאו בפ' איתמר אלא מכללא איתמר כל' שמע ר' זריקא לרשב"ל דאמר אין ברכות מעכבות זו את זו ודייק ברכה
- 12 אחת יוצר אור אי אמרת דקרי יוצר אור בלבד ומניח אהבת עולם לגמרי וקורא ק"ש היינו דברכות אין מעכבות זא"ז
- 13 דהא לא מעכבא ליה אהבה רבה אלא אי אמרת קורא אהבת עולם ברישא וקורא אחרי' שמע משום דאכתי לא מטי
- 14 זמן יוצר אור וכי מטא הנץ החמה ומטי זמן יוצר אור קרי ליה נמי יוצר אור מאי אין מעכבות זו את זו דהא קרי להו
- 15 לתרווייהו אלא לאו יוצר אור ואהבה רבה מניחה לגמרי והיינו דברכות אין מעכבות זא"ז ואמר וכי מכללא הוי מאי
- 16 איכא למימר הא אתברי' דיוצר אור היא ודחינא אי מכללא שמעי' איכא למימר ברכה אחת ששינו במסכת' תמיד
- 17 אהבת עולם היא ומאי ברכות אין מעכבות זא"ז דקאמר רשב"ל סדר ברכות פי' דאי קדים ברכת אהבת [עול'] לשל
- 18 יוצר או' לא מעכבא אלא הדר בריך בתר אהבת עולם ברכת יוצר אור וכיון דהא דאמר רשב"ל לא אברירא לן
- 19 דאיתמר בהדיא משמי' דהא רב יצחק בר יוסף אמר מכללא איתמר עבדי' כשמואל דאמר בהדיא אהבה רבה
- 20 והאידינא אי אקדים ובריך אהבת עולם וקרי ק"ש והדר קרא יוצר אור יוצא ידי חובה דברכות לקרותן כסדרן אין
- 21 מעכבות זו את זו אבל אם הניח אחת לגמרי לא יצא ידי חובתו עד כאן לשונו. למדנו מכאן דכל היכא שלא ברך
- 22 קודם המצוה מברך לאחר כן ויוצא ידי ברכה וראיה לדבר טבילת גר שמברך אחר טבילה משום גברא דלא חזי לא
- 23 מצי לברך קודם לכן ה"ה לשכח דלא אפשר ליה לברך כבר עובר לעשייתה שמברך לאחר כך. ותו ראי' דאמר
- 24 בירושלמי פ' ה' הוואה שחיטה אימתי מברך עלי' ר' יוחנן אומר עובר לשחוט ר' יוסי בר נהוראי אומר משישחוט למה
- 25 שלא תתנבל בשחיטתה הרי למדנו שאדם יוצא ידי חובת הברכה אחר עשיית המצוה מעתה היכא ששכח לברך
- 26 עובר לעשייתה יברך אחר כך כההיא דפ' שלשה שאכלו דאמר רבינא (הילכתא) [הלכך] אפי' גמר כל הסעודה כולה
- 27 יחזור ויברך אמר רבינא מנא אמינ' לה דתניא טבל ועלה בעלייתו אומר אקב"ו על מצות טבילה ולא היא התם
- 28 מעיקרא גברא דחוי' הוא והשתא הוא דמחזי הכא מעיקרא גברא חזיא הוא והשתא הוא דאדחי' הוי נראה ונדחה
- 29 וכל שנראה ונדחה שוב אינו נראה. נראה בעיני דלית לראי' דרבינא מגר מיהו דרבינא לענין סעודה איתמר
- 30 ולפר"ח דפי' התם דלית הילכתא כרבינא אם באת לדמותה לשאר מצות תיקשי דפר"ח אדפר"ח דהכא פסיק דמצי
- 31 לברך יוצר אור אחר ק"ש אלא ודאי היא דרבינא שאני דמיירי בסעודה דאסור לאדם שיהנה מן עוה"ז בלא ברכה
- 32 וכיון דעבר ואכל והגיע ברכה אחרונה [צריך לברך ברכה אחרונה] משא"כ ברכת המצות הואיל ואין אחרי' ברכה
- 33 אימא אפי' אחר מעשה יחזור ויברך. והביא ראי' הרב רבי' משה ב"ר יעקב זצ"ל דתנן סוף פרק ערבי פסחים ברך
- 34 על הפסח פטר את הזבח וזבח היא חגיגת י"ד והיתה נאכלת בראשונה והיכי משכחת לה לאו כגון ששכח ואכל
- 35 הזבח בלא ברכה והביאו את הפסח וברך עליו וקתני פטר הא לא ברך על הפסח לא פטר וצריך לברך על הזבח
- 36 אף על פי שגמר ואכל דהיינו כרבינא ודלא כדברי הרב רבי' משה ב"ר מיימון זצ"ל שכתב שאם קדש את האשה ולא
- 37 ברך קודם קידושין לא יברך אחר קידושין אפי' לפי דבריו שעושה אותו כברכת המצות מיהו אנו נהגין לקדש ואח"כ
- 38 לברך דאין זו ברכת הקידושין הואיל שאין אנו מברכין אקב"ו לקדש את האשה או על קידושי אשה אלא משום
- 39 חובת אירוסין תקנוהו כמו שתקנו שש ברכות לחובת נישואין ואסר לנו את הארוסות לעצמינו מלאו דלא תסור דכלה
- 40 בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה ומדרבנן. ה"ג מאן דבעי למנסב איתתא מבעי ליה לקדוש' ברישא ולברוכי ברכת
- 41 אירוסין ולא נברך ברישא טעמא מאי מכדי אכתי לא קניא לה והיכי מברכי' ואסר לנו את הארוסות אלא לקדש
- 42 ברישא והדר מברך שבעה ברכות מידי דהוה אטבילה טעמא מאי טביל והדר מברך משום גברא דלא חזי הכי נמי
- 43 עד דמקדש לא קני' לה ולא שנא מטבילה ע"כ ה"ג. מיהו היכא דמקדש את האשה בכסף ובשטר צריך לברך אקב"ו

מקורות בענין ברכת המצוה עובר לעשייתן- פסחים ז:

Page 6 of 7 – YIJE 5781 – Set 11

- 1 על קידושי אשה ולא כשמקדש בביאה משום דטריד בטרדא דמצוה דהכי אמר בירושלמי כל המצות טעונות ברכה
- 2 בשעת עשייתן חוץ מתקיעה וטבילה וי"א קידושין בבעילה משמע אבל שאר קידושין כסף או שטר צריכי ברכה
- 3 בשעת עשייתן לרב הונא ולר' יוחנן עובר לעשייתן וקיימא לן כר' יוחנן דפליג ארב הונא התם בירושלמי דרב ור'
- 4 יוחנן הלכה כר' יוחנן פ' קמא דביצה וכש"כ גבי רב הונא תלמידו וה"נ פ"ק דפסחים
- 5 ברכות נא.. וברשי-
- 6 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נא עמוד א.
- 7 בעו מיניה מרב חסדא: מי שאכל ושתה ולא ברך - מהו שיחזור ויברך? - אמר להו: מי שאכל שום וריחו נודף, יחזור
- 8 ויאכל שום אחר כדי שיהא ריחו נודף? אמר רבינא: הלכך, אפילו גמר סעודתו יחזור ויברך, דתניא: טבל ועלה,
- 9 אומר בעלייתו: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה. ולא היא, התם - מעיקרא גברא לא חזי, הכא -
- 10 מעיקרא גברא חזי, והואיל ואידחי אידחי
- 11 רש"י מסכת ברכות דף נא עמוד א
- 12 יחזור ויאכל שום אחר - כדי שיסריח יותר, כלומר: יוסיף על סרחונו ויעשה ברכה לבטלה
- 13 .מי שאכל ושתה ולא ברך - לפניהם קאי אברכת המוציא וברכת היין
- 14 .מהו שיחזור וכו' - לאחר אכילה ושתיה
- 15 .הלכך - כיון דאם נזכר באמצע יכול לברך, אפילו גמר סעודתו נמי יכול לברך
- 16 .על הטבילה - אלמא אף על גב דטבל הוא ברכה
- 17 התם מעיקרא לא חזי - דרוב טבילות משום קרי הם, ובעלי קריין אסורים בברכות, שהם דברי תורה כדאמרינן
- 18 בפרק מי שמתו, (דף כ' ב') ודחוי מעיקרא לאו דחוי הוא, ולכי מתקן הדר מברך, אבל האי מעיקרא איחזי, וכיון
- 19 דגמר אידחי, והואיל ואידחי - אידחי
- 20 חדושי הריטב"א מסכת פסחים דף ז עמוד א
- 21 אמר רב יהודה אמר רב הבודק צריך שיברך. פי' [איצטריך לאשמועין] משום דעיקר המצוה היינו ביעור ואין
- 22 הבדיקה אלא כתיקון והכשר, ואף על גב דודאי בדיקה מן התורה וישנה בכלל השבתה דלא סגי בלאו הכי, מכל
- 23 מקום קס"ד שלא יברך אלא בשעת הביעור, קמ"ל
- 24 חדושי הריטב"א מסכת פסחים דף ז עמוד ב
- 25 וכתב הרי"ט ז"ל וטעם זה שאמרו חז"ל לברך על המצוה עובר לעשייתן כדי שיתקדש תחלה בברכה ויגלה ויודיע
- 26 שהוא עושה אותה מפני מצות השי"ת, ועוד כי הברכות מעבודת הנפש וראוי להקדים עבודת הנפש למעשה שהיא
- 27 עבודת הגוף
- 28 רמב"ם הלכות ברכות פרק א הלכה א - ד
- 29 הלכה א
- 30 מצות עשה מן התורה לברך אחר אכילת מזון שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך, ואינו חייב מן התורה
- 31 .אלא אם כן שבע שנאמר ואכלת ושבעת וברכת, ומדברי סופרים אכל אפילו כזית מברך אחריו
- 32 הלכה ב

מקורות בענין ברכת המצוה עובר לעשייתן- פסחים ז:

Page 7 of 7 – YIJE 5781 – Set 11

- 1 ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחלה ואח"כ יהנה ממנו, ואפילו נתכוין לאכול או לשתות כל שהוא מברך ואח"כ
- 2 יהנה, וכן אם הריח ריח טוב מברך ואח"כ יהנה ממנו, וכל הנהנה בלא ברכה מעל, וכן מדברי סופרים לברך אחר
- 3 כל מה שיאכל וכל מה שישתה, והוא שישתה רביעית והוא שיאכל כזית, * ומטעמת אינה צריכה ברכה לא לפני
- 4 ולא לאחריה עד רביעית
- 5 הלכה ג
- 6 וכשם שמברכין על ההנייה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואח"כ יעשה אותה, וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח
- 7 והודיה ודרך בקשה כדי לזכור את הבורא תמיד אף על פי שלא נהנה ולא עשה מצוה
- 8 הלכה ד
- 9 נמצאו כל הברכות כולן שלשה מינים, ברכות הנייה, וברכות מצות, וברכות הודאה שהן דרך שבח והודיה ובקשה
- 10 כדי לזכור את הבורא תמיד וליראה ממנו.